SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 539/2012-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť P. P., B., zastúpeného advokátom JUDr. R. A., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne z 2. augusta 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co/220/2010 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. júna 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 34/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. P. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. septembra 2012 doručená sťažnosť P. P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) z 2. augusta 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co/220/2010 a uznesením Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 20. júna 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 34/2012. Sťažnosť sťažovateľa bola doplnená podaním sťažovateľa doručeným ústavnému súdu 15. októbra 2012.

Zo sťažnosti vyplýva, že na Okresnom súde Trenčín (ďalej len „okresný súd“) prebiehalo konanie o *„ochranu osobnosti; poskytnutie primeraného zadosťučinenia a zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy“*. Okresný súd najprv žalobu v časti zamietol, preto sťažovateľ podal proti rozsudku odvolanie, v ktorom namietal, že okresný súd *„nevykonal dôkazy, ktoré jeho právny zástupca predložil súdu priamo na pojednávaní ohľadom preukázania skutočností, že žalovaný v 1. rade jeho osobu aj naďalej škandalizuje a ohovára...“*.

Krajský súd rozsudkom č. k. 5 Co/4412008-206 z 29. októbra 2008 v časti zmenil napadnutý rozsudok a vo zvyšnej časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy... rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd uznesením č. k. 5 Cdo 168/2009-240 z 30. júna 2010 na základe dovolania žalovaných zrušil predmetný rozsudok krajského súdu v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Následne krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co/220/2010 *„doplnil dokazovanie výsluchom žalobcu a žalovaných, ako účastníkov konania, ďalej vykonal dokazovanie výsluchom svedkov Ing. I. N., J. G., J. P., ďalej doplnil dokazovanie oboznámením návrhu z č. l. 1-4 čestného prehlásenia zo dňa 4. januára 2004, listu z č. l. 6, listu Slovenského futbalového zväzu zo dňa 10. 10. 2005, ďalej oboznámil listinu označenú ako orgány Slovenského futbalového zväzu z č. l. 35-36, vyjadrenie k žiadosti o rozpise hovorov z č. l. 41-42, výpisy zo zápisníc Slovenského futbalového zväzu z č. l. 112-125 a po takto doplnenom dokazovaní dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa dôvodné nie je a preto je potrebné rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. potvrdiť...“*.

Proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 5 Co/220/2010 z 2. augusta 2011 podal sťažovateľ dovolanie, v ktorom namietal, že rozsudok je nedostatočne odôvodnený, a tvrdil, že krajský súd sa vôbec nezaoberal námietkami prednesenými sťažovateľom v záverečnej reči 2. augusta 2011. Poukázal v ňom aj na zrejmé rozpory vo výpovediach svedkov.

Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol uznesením sp. zn. 6 Cdo 34/2012 z 20. júna 2012 s odôvodnením, že odvolací súd nemá povinnosť *„... odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné...“*.

Porušenie základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti zaručeného čl. 19 ústavy odôvodňuje tým, že síce uznáva, že v danom prípade ide o konflikt medzi právom na verejné vyslovenie názoru, slobodu kritiky podľa čl. 26 ústavy a právom na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti sťažovateľa podľa čl. 19 ústavy, ale na druhej strane tvrdí, že *„je nepochybné, že najdôležitejším kritériom pre vylúčenie neoprávnenosti zásahu do práv sťažovateľa je dôkaz pravdivosti kritických a difamujúcich tvrdení o tom, že pýtal, ako tréner od hráča peniaze. Sťažovateľ je toho názoru, že dôkazom pravdy odôvodňujúcim zásah do jeho základných ľudských práv, nemôže byť akási reťaz nepriamych dôkazov, keď sú tieto nepriame dôkazy veľmi rozporné, od začiatku založené na nepreukázanom telefonickom rozhovore pri ktorom nie je odpočiatku isté, že ak sa vôbec odohral, kto bol na druhej strane linky, na dôkazoch ktoré“* krajský súd *„posudzoval arbitrárnym spôsobom bez posudzovania námietok a argumentov sťažovateľa, ako sme už uviedli vyššie. Požiadavka elementárnej spravodlivosti si vyžaduje aby práve pri ochrane základných ľudských práv spravodlivosť bola nielen daná ale aby sa aj tak javila.“*.

Sťažovateľ žiada ústavný súd, aby posúdil, *„či v danom prípade išlo z ústavného hľadiska o akceptovateľné obmedzenie práva sťažovateľa na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti sťažovateľa a aby preskúmal proporcionalitu medzi zásahom do ústavných práv na sťažovateľa a ústavnými garanciami práva na slobodu prejavu, ktorú chránil svojim Rozsudkom“* krajský súd.

Obdobne sťažovateľ žiada, *„aby pri vykonaní testu proporcionality“* ústavný súd zohľadnil aj jeho argumentáciu, ktorá je podrobne uvedená v bodoch 1 až 6 v jeho sťažnosti na strane 9 a strane 10.

Podľa sťažovateľa *„všeobecné súdy sa vôbec nezaoberali zistením, či... bol na druhej strane telefonátu, resp. telefonátov, ak sa vôbec udiali pretože to jednoducho pôvodcovia zásahu nemôžu vedieť...“.*

Sťažovateľ na základe uvedeného navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„... Krajský súd v Trenčíne rozsudkom zn. 5 Co/220/2010 z 2. augusta 2011 porušil právo sťažovateľa domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zakotvené v Článku 46. ods. 1 Ústavy...

... porušil právo sťažovateľa na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a jeho dobrej povesti zakotvené v článku 19. ods. 1 Ústavy...

... rozsudok 5 Co/220/2010 zo 2. augusta 2011 sa týmto ruší a vec sa vracia... na ďalšie konanie.

... Najvyšší súd... uznesením zn. 6 Cdo 34/2012 z 20. júna 2012 porušil právo sťažovateľa domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zakotvené v Článku 46 ods. 1 Ústavy...

... uznesenie 6 Cdo 34/2012 z 20. júna 2012 sa týmto ruší...“.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd

každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05 a IV. ÚS 288/05, III. ÚS 533/2011).

Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Sťažovateľ namietal porušenie označených základných práv uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 34/2012 z 20. júna 2012 a rozsudkom krajského súdu

sp. zn. 5 Co/220/2010 z 2. augusta 2011, ktoré považuje za riadne neodôvodnené a nepreskúmateľné (nedali mu odpoveď na všetky jeho námietky uvedené v odvolaní a dovolaní), a podstatou jeho sťažnosti je aj nesúhlas s ich právnymi názormi a vyhodnotením výsledkov dokazovania (všeobecné súdy nevyhodnotili všetky ním navrhované dôkazy) v konaní o ochranu osobnosti.

Ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva. Preto nemôže nahrádzať postupy a rozhodnutia všeobecných súdov spôsobom, akým to požaduje sťažovateľ, a tak preberať na seba ústavnú zodpovednosť všeobecných súdov za ochranu zákonnosti podľa § 1 OSP, ak sa táto ochrana poskytla bez porušenia ústavnoprocesných princípov ustanovených v čl. 46 až čl. 50 ústavy, ktorých ustálený výklad vyplýva zo stabilnej judikatúry ústavného súdu. (napr. m. m. I. ÚS 19/02, III. ÚS 533/2011).

1. Sťažovateľ namieta porušenie svojich práv rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co/220/2010 z 2. augusta 2011, ktorým potvrdil rozhodnutie okresného súdu sp. zn. NM-4C/359/2004 z 25. októbra 2007 o zamietnutí jeho žaloby v konaní o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, pričom vzhľadom na konštantnú judikatúru ústavného súdu (I. ÚS 358/09, III. ÚS 114/2010) a Európskeho súdu pre ľudské práva (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský, Zvolská versus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54) ústavný súd preskúmal i toto rozhodnutie, pretože najvyšší súd o mimoriadnom opravnom prostriedku rozhodol iba z procesných dôvodov.

Ústavný súd preskúmal námietky sťažovateľa, ktoré vzniesol v konaní pred krajským súdom, pretože zistil, že vo vzťahu ku krajskému súdu sa jeho námietky ukázali neodôvodnené a neopodstatnené.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry viackrát vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Bez toho, aby ústavný súd podrobne opisoval odôvodnenie napádaného rozsudku krajského súdu, po preskúmaní obsahu hodnotí namietaný rozsudok krajského súdu tiež ako jasný, zrozumiteľný a zodpovedajúci obsahu základného práva zakotveného v čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie rozsudku krajského súdu spĺňa parametre zákonného odôvodnenia [§ 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)] a nevykazuje znaky arbitrárnosti. Krajský súd najprv rekapituloval skutkový stav veci a právne závery okresného súdu (strana 1 a 2), ktoré ho viedli k rozhodnutiu o zamietnutí žaloby sťažovateľa, ďalej uviedol podstatné odvolacie námietky sťažovateľa na zmenu či zrušenie rozhodnutia okresného súdu (strana 3), dovtedajší priebeh konania pred všeobecnými súdmi a potom svoje právne závery odôvodnil jasným a zrozumiteľným spôsobom (strana 5 až 13), aj keď je pravdou, že neodpovedal na všetky odvolacie námietky sťažovateľa. Krajský súd v tejto relevantnej časti svojho rozhodnutia uviedol podrobné dôvody, prečo potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny, zaoberal sa otázkou, či došlo k neoprávnenému zásahu do jeho základného práva, a hoci konštatoval, že žiaden priamy dôkaz neexistoval, po doplnení dokazovania dospel k záveru, že žalovaní napokon uniesli dôkazné bremeno na preukázanie svojich tvrdení, a preto sa stotožnil s vyčerpávajúcim odôvodnením okresného súdu (§ 210 ods. 2 OSP). V tomto rozhodnutí dal tiež odpoveď na to, prečo nepripustil ďalšie navrhované dôkazy.

Hoci sťažovateľ má na vec odlišný názor, ústavný súd po oboznámení sa s napadnutým rozsudkom krajského súdu konštatuje, že namietané konanie nevykazuje

žiadne znaky pochybení procesného charakteru a ani výklad a interpretáciu príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ako aj Občianskeho zákonníka, ktorý krajský súd zvolil, nemožno považovať za arbitrárne alebo popierajúce základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu právo na súdnu ochranu neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným (občianskoprávnym) súdom, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (obdobne III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08).

Ústavný súd preto v takom prípade nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov krajského súdu. Tvrdenie sťažovateľa sleduje len dosiahnutie zmeny súdneho konania, ktoré pre neho skončilo nepriaznivým výsledkom, a do základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadnu relevantnú súvislosť medzi rozhodnutiami všeobecných súdov, námietkami sťažovateľa a základným právom sťažovateľa. Z tohto dôvodu sťažnosť sťažovateľa v tejto časti tiež odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Ústavný súd zistil, že sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 34/2012 z 20. júna 2012, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa pre neprípustnosť v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co/220/2010 z 2. augusta 2011, je zjavne neopodstatnená.

Ústavný súd po preskúmaní obsahu hodnotí namietané uznesenie najvyššieho súdu ako jasné, vyčerpávajúce a zrozumiteľné, a teda zodpovedajúce obsahu základného práva na súdnu ochranu zakotveného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej

právomoci najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (mutatis mutandis napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 533/2011).

Pokiaľ najvyšší súd preskúmal všetky podmienky, za ktorých môže uskutočniť dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia krajského súdu, osobitne posudzujúc podmienky podľa § 238 OSP a existenciu vád podľa § 237 OSP a dospejúc k záveru o neprípustnosti dovolacieho konania, na základe čoho dovolanie podané sťažovateľom odmietol, uvedeným postupom neporušil označené práva sťažovateľa. Podľa názoru ústavného súdu právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania je v napadnutom rozhodnutí na strane 5 až strane 7 zdôvodnený dostatočne a primerane a nemožno ho považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. Ústavný súd tiež nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu nemajúci oporu v zákone. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého dovolacieho rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú jasné a zrozumiteľné.

Najvyšší súd konštatoval, že odvolací súd postupoval v súlade so zákonom (Občiansky súdny poriadok) a vo svojom rozhodnutí dal aj priamu odpoveď na námietku sťažovateľa, ktorý tvrdil, že sa odvolací súd nevysporiadal so všetkými jeho námietkami uvádzanými v priebehu odvolacieho konania, čím došlo k naplneniu dovolacieho dôvodu v zmysle § 237 písm. f) OSP (strana 5 a strana 6), keď citoval aj niektoré rozhodnutia ústavného súdu (strana 5).

Z tohto dôvodu sťažnosť sťažovateľa ústavný súd v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. K namietanému porušeniu základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti podľa čl. 19 ods. 1 ústavy

Sťažovateľ namietal tiež porušenie svojho základného práva podľa čl. 19 ods. 1 ústavy z dôvodu svojvoľnosti a arbitrárnosti záverov napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu a krajského súdu. Pretože ústavný súd v okolnostiach prípadu nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a rozsudkom krajského súdu a možným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, nemožno vzhľadom na to uvažovať ani o porušení ďalších sťažovateľových práv podľa čl. 19 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť v zásade porušovateľom základných práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy (napr. II. ÚS 78/05).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol vo vzťahu ku krajskému súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tiež ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. októbra 2012